

Strategic policy on reducing the rate of urban crimes in the informal settlements of Yasouj city, a case study (Madavan Sefali, Belhazar and Mehrian)

Sam Hejazinia

PhD Candidate, Department of Urban Planning, Yasouj Branch, Islamic Azad University, Yasouj, Iran.
E-mail: samhejazinia@gmail.com

Majid Rahimi *

*Corresponding Author, Assistant Prof., Department of Urban Planning, Shiraz Branch, Islamic Azad University, Shiraz, Iran. E-mail: drmajidrahimiiran@gmail.com

Ali Shamsoddini

Associate Prof., Department of Geography and Urban Planning, Shiraz Branch, Islamic Azad University, Shiraz, Iran. E-mail: ali.shamsoddini@yahoo.com

Abstract

In recent years, the city of Yasouj has grown a lot in terms of physical and economic aspects and has been open to immigration, the most development is in the surrounding settlements of the city of Yasouj, and the increase in the phenomenon of marginalization is evident. On the other hand, these settlements have affected the security of the city of Yasouj. Another goal of this research is to identify the factors affecting crime in the surrounding areas of Yasouj city and its effect on crime planning in order to reduce and solve urban crimes through social engineering and cultural empowerment of residents along with people's participation with a local approach. The current research is descriptive-inferential in nature and academic research (developmental-applied) in terms of its purpose, and it examines these effects with the focus of community-oriented policy on reducing the occurrence of urban crimes in the peripheral settlements of Yasouj city. The findings of this research show a direct relationship with a high percentage between crime planning and crime factors such as: poverty, illiteracy, unemployment, inefficient management, ethnic differences and their reduction through community-oriented empowerment with an emphasis on social engineering, awareness raising, foundation building and rail laying by the authorities. It represents locality through the comprehensive participation of local residents.

Keywords: Policy making, empowerment, urban crimes, informal settlements, Yasouj.

Citation: Hejazinia, Sam; Rahimi, Majid & Shamsoddini, Ali (2023). Strategic policy on reducing the rate of urban crimes in the informal settlements of Yasouj city, a case study (Madavan Sefali, Belhazar and Mehrian). *Urban and Regional Policy*, 2(2), 101-119.

سیاست‌گذاری راهبردی بر کاهش میزان وقوع جرایم شهری در سکونتگاه‌های غیررسمی شهر یاسوج نمونه موردی (مادوان سفلی، بلهزار و مهربان)

سام حجازی نیا

دانشجوی دکتری، گروه شهرسازی، واحد یاسوج، دانشگاه آزاد اسلامی، یاسوج، ایران. رایانامه: samhejazinia@gmail.com

مجید رحیمی*

نویسنده مسئول، استادیار، گروه شهرسازی، واحد شیراز، دانشگاه آزاد اسلامی، شیراز، ایران. رایانامه: drmajidrahimiiran@gmail.com

علی شمس‌الدینی

دانشیار، گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، واحد شیراز، دانشگاه آزاد اسلامی، شیراز، ایران. رایانامه: ali.shamsoddini@yahoo.com

چکیده

شهر یاسوج در سال‌های اخیر رشد زیادی از جنبه کالبدی و اقتصادی داشته و مهاجرپذیر بوده است، بیشترین توسعه در سکونتگاه‌های پیرامونی شهر یاسوج بوده و افزایش پدیده حاشیه‌نشینی مشهود می‌باشد، از طرفی امنیت شهر یاسوج را این سکونتگاه‌ها مورد تأثیر خود قرار داده‌اند. از دیگر اهداف این پژوهش شناسایی عوامل تأثیرگذار بر جرم در نواحی پیرامونی شهر یاسوج و تأثیر آن بر برنامه‌ریزی جرم‌خیزی می‌باشد تا از طریق مهندسی اجتماعی و توانمندسازی فرهنگی ساکنین همراه با مشارکت مردمی با رویکرد محلی نسبت به کاهش و حل جرائم شهری اقدام کرد. پژوهش حاضر برحسب ماهیت، توصیفی - استنباطی و برحسب هدف تحقیق دانش‌پژوهی (توسعه‌ای-کاربردی) است و با محور قراردادن سیاست‌گذاری اجتماع‌محور بر کاهش میزان وقوع جرایم شهری در سکونتگاه‌های پیرامونی شهر یاسوج به بررسی این اثرات می‌پردازد. یافته‌های این پژوهش، رابطه مستقیم با درصد بالایی را بین برنامه‌ریزی جرم‌خیزی با عوامل جرم از جمله: فقر، بی‌سوادی، بیکاری، مدیریت ناکارآمد، اختلافات قومی و کاهش آن‌ها از طریق توانمندسازی اجتماع‌محور با تأکید بر مهندسی اجتماعی، آگاهی‌بخشی، بسترسازی و ریل‌گذاری توسط مقامات محلی از طریق مشارکت همه‌جانبه ساکنین محلی را نشان می‌دهد.

کلیدواژه‌ها: سیاست‌گذاری، توانمندسازی، جرایم شهری، سکونتگاه‌های غیررسمی، شهر یاسوج.

استناد: حجازی نیا، سام؛ رحیمی، مجید و شمس‌الدینی، علی (۱۴۰۲). سیاست‌گذاری راهبردی بر کاهش میزان وقوع جرایم شهری در سکونتگاه‌های غیررسمی شهر یاسوج نمونه موردی (مادوان سفلی، بلهزار و مهربان). *سیاست‌گذاری شهری و منطقه‌ای*، ۲(۲)، ۱۱۹-۱۰۱.

مقدمه

توسعه شهری سریع یکی از مهم‌ترین مسائل اجتماعی کشورهای در حال توسعه می‌باشد. در حال حاضر ۸۰ درصد شهرهای بزرگ در کشورهای در حال توسعه قرار دارند و ۶۰ درصد ساکنین آنها حاشیه‌نشین هستند (Karimzadeh, 2019). حاشیه‌نشینی به عنوان یکی از ویژگی‌های فقر شهری در نظر گرفته می‌شود که بطور خودرو، فاقد مجوز ساختمان و برنامه رسمی شهرسازی با تجمعی از اقشار کم درآمد همراه می‌باشد که با نام‌های حاشیه‌نشینی، اسکان غیررسمی، سکونتگاه‌های خودرو شناخته می‌شود (Rostamzade, 2012). عدم جذب حاشیه‌نشینان در نظام اقتصادی و اجتماعی شهر موجب رانده شدن این افراد به نواحی غیررسمی می‌گردد (Karimzade, 2019). در ایران، حاشیه‌نشینی از دهه ۳۰ شمسی با آغاز مهاجرت روستاییان به شهرها و از دهه ۴۰ بر اثر اصلاحات ارضی روند رو به رشدی را به خود گرفت که تا به امروز ادامه دارد (Nazarian et al, 2015). ویژگی‌های عمده حاشیه‌نشینی عبارتند از: مالکیت سنتی، نبود راه ارتباطی مناسب، عدم ایمنی ساختمان، زمین‌ها فاقد مالکیت شهری، واحد مسکونی دانه‌ریز و کوچک، زمین‌های تصرفی، فاقد سرویس و خدمات شهری هستند. سکونتگاه‌های حاشیه‌نشین مورد بررسی در اطراف شهر یاسوج، شامل بلهزار، مادوان سفلی و مهریان که بیشتر مهاجران در این سکونتگاه‌ها ساکن می‌شوند و سعی در فعالیت در نظام اقتصادی شهر یاسوج را دارند، برخی از افراد توانایی جذب در نظام اقتصادی را ندارند و بنابراین به شغل‌های کاذب روی می‌آورند. افراد حاشیه‌نشین هنگامی که قادر نیستند آرزوهای خود را شکوفا کنند، فشارهایی وارده بر این افراد جهت گرایش به رفتارهای انحرافی افزایش می‌یابد و در نهایت به میزانی که افراد به ابزار نامشروع برای دستیابی به اهداف خود دسترسی داشته باشند گرایش به رفتارهای انحرافی افزایش می‌یابد (Bayat, 2015). بدین ترتیب اقتصاد و امنیت شهر یاسوج را مورد تأثیر قرار می‌دهند. سکونتگاه‌های پیرامونی بدلیل موقعیت و ویژگی‌های فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و محیطی که دارد، احتمال ارتکاب جرم در سکونتگاه‌ها و شهر یاسوج را بالا می‌برد. پیش‌نیاز توسعه در حوزه‌های مختلف انسانی، اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و سیاسی، همین مقوله امنیت اجتماعی و حل آن می‌باشد، سیاست توانمندسازی جدیدترین و مناسب‌ترین راه حل در ساماندهی اسکان غیررسمی هست. سوالاتی که مطرح می‌شود عبارتند از: تأثیر عوامل مؤثر بر جرم خیزی در نواحی پیرامونی شهر یاسوج در اصول برنامه‌ریزی مبتنی بر جرم خیزی چگونه است؟ همچنین راهکارهای عملی برای کاهش میزان وقوع جرم خیزی در نواحی پیرامونی شهر یاسوج مبتنی بر کدام سیاست‌های حیاتی است؟ می‌توان از طریق مهندسی اجتماعی و توانمندسازی فرهنگی ساکنین همراه با مشارکت مردمی با رویکرد محلی نسبت به کاهش و حل جرائم شهری در نواحی حاشیه‌نشین اقدام نمود. هدف کلی پژوهش تبیین اثرات حاشیه‌نشینی بر میزان وقوع جرائم شهری و سکونتگاه‌های پیرامونی با تأکید بر برنامه‌ریزی جرم خیزی و توانمندسازی اجتماعی در شهر یاسوج و سکونتگاه‌های پیرامونی مادوان سفلی، بلهزار و مهریان می‌باشد و از سایر اهداف از قبیل: اولویت بندی پیشنهادات علمی و عملی همراه با مشارکت مردمی و در نظر گرفتن نقش ساکنین این سکونتگاه‌ها در جهت ساماندهی و توانمندسازی محلات و سکونتگاه‌های مورد مطالعه به منظور پیشگیری و کاهش جرائم شهری و همچنین تبیین اثرات حاشیه‌نشینی بر میزان وقوع جرائم شهری و سکونتگاه‌های پیرامونی با تأکید بر برنامه‌ریزی جرم خیزی می‌توان نام برد.

پیشینه تحقیق

جدول ۱. پیشینه تحقیق

پژوهشگر	عنوان پژوهش	نتایج و یافته‌ها
Ebrahimpour et al, 2019	عوامل اجتماعی مرتبط با احساس امنیت اجتماعی در میان حاشیه‌نشینان و غیرحاشیه‌نشینان شهر تبریز	بین متغیرهای سرمایه اجتماعی، فرهنگی با متغیر احساس امنیت اجتماعی غیرحاشیه‌نشینان رابطه معنی‌داری وجود دارد. احساس امنیت متاثر از جنسیت است.
Rashidiyan, 2019	مدل مفهومی عوامل مؤثر بر کاهش جرم در حاشیه شهر مشهد	با بررسی و مطالعه انواع نظریه‌ها، مدل‌ها و الگوهای مرتبط و بکارگیری تکنیک دلفی طی سه مرحله، داده‌های مورد نیاز گردآوری و مورد تحلیل قرار داد و سپس مدل مفهومی را ترسیم کرد
Fathi, 2019	پیش بینی امنیت اجتماعی بر اساس سلامت اجتماعی، مهارت‌های ارتباطی	ابعاد سلامت اجتماعی می‌توانند تغییرات امنیت اجتماعی زنان را و ابعاد مهارت‌های زندگی می‌توانند تغییرات امنیت اجتماعی را پیش بینی نماید و متغیر مهارت ارتباطی‌های انسانی اثر بیشتری بر امنیت اجتماعی دارد.
Karimzade et al, 2019	آسیب شناسی اجتماعی حاشیه‌نشینی کلانشهر تبریز با رویکرد توانمندسازی	اکثر خانواده‌های حاشیه‌نشینی شغل رسمی ندارند و فاقد مهارت هستند، بنابراین به مشاغل کاذب روی می‌آورند. از معادلات ساختاری برمی‌آید «ترک تحصیل به خاطر فقر اقتصادی»، «سطح سواد پایین» و «فقدان مراکز فرهنگی، تفریحی» مهم‌ترین آسیب‌های اجتماعی حاشیه‌نشینی بوده است.
Shamaie et al, 2014	سیاست‌های توانمندسازی حاشیه‌نشینان شهری با استفاده از تکنیک QSPM مطالعه موردی: شهرک شهدای سنقر	سیاست اول: برگزاری کارگاه توجیهی برای مدیران شهری در جهت اجرای طرح توانمندسازی و سامان‌دهی سیاست دوم: تشکیل کمیته ویژه توانمندسازی و سامان‌دهی می‌باشد
Shamaie et al, 2012	بررسی عوامل و پدیده‌های مؤثر بر بروز جرائم و آسیب‌های اجتماعی در کلانشهرها با تأکید بر مناطق حاشیه‌نشین	از عوامل تشدید کننده آسیب‌های اجتماعی: عدم توجه مسئولین به عدالت اجتماعی و اقتصادی، عدم توانمند سازی حاشیه‌نشینان راه کارهای پیشگیری: خدمات رسانی و فراهم نمودن تسهیلات، آموزش‌های مناسب، ایجاد مشاغل تعاونی در سطوح خرد توسعه فرهنگی و آموزش‌های
Eskandari noude&Sayad bidahandi, 2012	ارزیابی سیاست دولت در ساماندهی اسکان غیررسمی در شهر بندرعباس	ضعف دولت در شاخص‌های ساماندهی و توانمندسازی اسکان غیررسمی. راه کار: سپردن نقش فعال به مدیریت شهری در فرایند اجرای طرح‌ها، تقویت نظارت دولت بر سکونتگاه‌های حاشیه ای و فراهم آوردن شرایط مناسب در سطح کلان و میانه برای برنامه‌ریزی زیرساخت‌های لازم

مبانی نظری

در جامعه شهری گروهی از مردم دارای شرایط مطلوب عمومی، اقتصادی و تسهیلات زیربنایی نمی‌باشند و تعداد زیادی از این افراد در محدوده اقتصادی ساکن بوده ولی جذب نظام اقتصادی و جامعه نشده‌اند و در حاشیه ساکن می‌باشند که این گروه‌ها را حاشیه‌نشین می‌گویند، (Adel, 2016).

جدول ۲. ویژگی‌های حاشیه‌نشینی

منبع	توضیحات	عنوان ویژگی	ردیف
Shokouie, 1993	حفظ فرهنگ روستایی، پذیرای افراد آشنا، دارای همبستگی در امور مشترک مثل مسکن، ترس از سازمان‌های شهری و عدم بهره‌مندی از امکانات آنها، رواج خشونت و بیکاری، فقر مادی	اجتماعی	۱
Mohit, 2005	نداشتن سند مالکیت زمین، فاقد اعتبارات دولتی، عدم پیروی از قوانین کالبدی، دریافت غیر قانونی خدمات	قانونی	۲
Ladan, 2009 Daneshpour, 2002	خدمات ارتباطی و زیر ساختی در سطح پایین، تراکم جمعیتی بالا، سطح اشتغال بالا، سرانه سکونتی کم، ویلایی و تک واحدی، مصالح کم دوام	کالبدی	۳
Ziary, 2004	در کشورهای در حال توسعه بخش غیر رسمی بخش اعظمی از اشتغال را شکل می‌دهد ولی در کشورهای توسعه یافته بخش غیر رسمی اهمیت چندانی ندارد، ساکنان سکونتگاه‌های غیر رسمی اغلب فاقد شغل ثابت، کم مهارت و دارای ویژگی‌های قانون گریزی و کوچک بودن فعالیت می‌باشد	اقتصادی	۴

(منبع: Research findings, 2022)

موضوع سکونتگاه‌های غیررسمی یک چالش کلیدی در سراسر جهان است و با وجود تمام تلاش‌ها برای مهار آن، این سکونتگاه‌ها به طور پیوسته در حال رشد هستند و روش پیشنهاد شده برای آن توسعه مشارکتی است (Marwa, 2015).

جرم عملی است که برخلاف یکی از موارد قانون مجازات عمومی هر کشور باشد و مجرم کسی است که در زمان معینی عمل او برخلاف مقررات قانون رسمی کشور باشد و با گسترش کالبدی و جمعیتی شهرها میزان جرم و جنایت نیز به میزان قابل توجهی افزایش یافته است. انواع جرائم عبارتند از:

جدول ۳. شاخص‌های شش‌گانه جرائم شهری

مصادیق	جرائم	ردیف
چک بلامحل، کلاهبرداری، خیانت‌درامانت، اختلاس، فروش مال غیر	علیه اموال و مالکیت	۱
رشوه، جعل، اخاذی، اختلال در نظم عمومی	علیه مصالح آسایش عمومی	۲
قتل، ضرب، جرح، آدم‌ربایی، توهین	جرائم علیه اشخاص	۳
زنا، لواط، فیلم مبتذل، عدم پرداخت نفقه، ورود به عنف	علیه خانواده و عفت عمومی	۴
حمل، نگهداری و قاچاق مواد مخدر	جرائم مربوط به مواد مخدر	۵
سرقت از مغازه، منزل، اتومبیل، لوازم اتومبیل، دام و کیف زنی	جرائم مربوط به سرقت	۶

منبع: Taghvaie, 2011

جدول ۴. طبقه بندی تئوری‌های موثر در امنیت شهری در فضاهای عمومی

مفاهیم کلیدی	تئوری/کتاب	سال	نظریه پرداز
فضای عمومی و خصوصی - تنوع کاربری - پیاده مداری	مرگ و زندگی شهرهای آمریکایی	۱۹۶۱	جین جیکوبز
فضای قابل دفاع - عدالت کیفری - کنترل اجتماعی - محصوریت/دسترسی	پیشگیری از جرم در طراحی	۱۹۷۹	رند
روستای شهری - دژ شهری - فضای قابل دفاع	-	۱۹۷۸	گاردینر
نظارت بصری - کنترل اجتماعی - فضای قابل دفاع - دسترسی	خلق فضاهای قابل دفاع	۱۹۷۲	اسکار نیومن
محله همگن - تفکیک گونه‌های مسکن - کنترل اجتماعی	جوامع مطلوب	۱۹۸۲	پوینر
کنترل متغیرهای نا امنی - ساختار طراحی معماری	طراحی محیط ساخت	۱۹۸۵	کلمن
پتانسیل‌های جرم خیزی - جرائم خرد - کنترل اجتماعی	پنجره‌های شکسته	۱۹۸۲	جرج کلینگ و ویلسون
ساختار طراحی معماری - عدالت کیفری	جرم شناسی	۱۹۸۱	پل براتینگهام
فضای قابل دفاع - ساختار طراحی معماری	پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی	۱۹۷۱	رای جفری

منبع: Research findings, 2022

رفتار و شخصیت هر فرد انعکاسی مستقیم و غیرمستقیم واقعیت‌های عینی محیط اجتماعی او در طول زندگی‌اش می‌باشد، اگر در جامعه‌ای ناهنجاری‌ها دیده می‌شود، باید ریشه اش را در درون آن جامعه جستجو کرد. (Sedigh, 2012).

شکل ۱. نمودار ارتباط ساماندهی و توانمندسازی در جرائم شهری

سکونتگاه‌های غیررسمی با تجمعی از اقشار کم و زمینه ساز بسیاری از آسیب‌های اجتماعی می‌باشد. مشکل شهرها از عوامل کلان ساختاری در سطوح ملی و منطقه‌ای ناشی می‌شود (Martinez et al, 2008) بنابراین اسکان غیررسمی در جهان معضلی فرا گیر بوده و خاص کشور مشخصی نمی‌باشد (Chowdhury et al, 2006). در جامعه امروزه روند مهاجرت از روستا به شهر قابل توقف نیست و بدلیل عدم توجه به توسعه روستا و ساماندهی کسب و کارها، جامعه روستایی ترغیب به مهاجرت می‌شوند و در مرحله دوم باید سعی شود که این مهاجران که دارای توان مالی و

فرهنگی متفاوت نسبت به جامعه شهری می‌باشد در اسکان مدیریت شوند و در برنامه‌ریزی‌ها به تهیه مسکن برای اقشار کم توان، راهکارهایی بیان شود. تفاوتی که امروزه در اسکان غیررسمی ما مشاهده می‌کنیم بدلیل اوضاع اقتصادی نامناسب بخشی از جمعیت منطقه‌های اسکان غیررسمی‌را، مردم شهر تشکیل می‌دهند که نتوانسته‌اند با شرایط جامعه خود را پیش روند. در توانمندسازی باید دیدگاه‌های جدیدی نسبت به جامعه ساکن مناطق غیر رسمی داشته باشیم که از جمله می‌توان گفت: ساکنان این مناطق اقتصاد شهر را در جهت مثبت کمک می‌کنند و در پویایی اقتصاد شهر دارند همچنین در جهت کمک به محیط زیست از طریق بازیافت و می‌توان گفت که نیاز می‌باشد برنامه‌ریزی از پایین به بالا باشد که کاربردی‌تر و قابل استفاده باشد همچنین این افراد صرفاً مهاجران نیستند.

جدول ۵. مفاهیم توانمندسازی از دیدگاه صاحب نظران

منبع	مفاهیم
(Alsap et al, 2006)	توانمندسازی گسترش دسترسی و قابلیت‌های مردم فقیر برای مشارکت، مذاکره، تأثیر، کنترل و مسئولیت پذیری در نهادهایی است که بر زندگیشان اثرگذار است
(Malhatra et al, 2002).	توانمندسازی فرایندی است که به وسیله آن اعتماد به نفس زنان افزایش پیدا می‌کند و از حقوق خود برای انتخاب مستقل و کنترل بر منابعی که به از بین رفتن جایگاه فرودستی ایشان منجر می‌شود، دفاع می‌کنند
(We&Shagid, 2008).	توانمندسازی افزایش ظرفیت برای خودمختاری در تصمیماتی است که روابط نامطلوب قدرت را تغییر می‌دهد
(Hardina, 2003).	توانمندسازی احساس بیگانگی از نهادهای سرکوب‌کننده را کاهش می‌دهد و کمک می‌کند به افراد تا عمل جمعی را درک کنند
(Eslam, 2014)	هدف اصلی توانمندسازی کمک به درک ناتوانی اشخاص است همان‌طور که تمایل دارند و قادر هستند تا کنترل زندگی خودشان را به دست بگیرند و شرکت‌کنندگان فعالی در اعمال نفوذ در سیاست، تصمیم‌گیری و فرایندهایی که آن‌ها را تحت تأثیر قرار می‌دهد، باشد.
(heling et al, 2005)	«توانمندسازی» را به معنای «توانایی بخشیدن به مردم و جوامع، به‌ویژه آن‌هایی که اغلب به حاشیه رانده شده‌اند که هردو فرصت و توانایی برای مشارکت مؤثر در حوزه‌های اجتماعی، اقتصادی و سیاسی را داشته باشند» تعریف می‌کنند
(Bezy, 2016)	توانمندسازی بر بسیج تمامی امکانات بالقوه و منابع برای بهبودی شرایط زندگی جوامع فقیر تأکید دارد و این فرصت را می‌دهد که شرایط خود را با توجه به اولویت‌هایشان بهبود بخشند. ساکنان شهر و مردم مرکز توجه بوده و دولت متعهد است که تسهیلات لازم را برای آن‌ها فراهم نماید.

منبع: Research findings, 2022

توانمندسازی با تأکید بر مشارکت

مرکز اسکان بشر سازمان ملل ۱ در سال ۲۰۰۳ در گزارشی تحت عنوان «چالش سکونتگاه‌های غیر رسمی ضمن اشاره به سکونت ۱ میلیارد نفر در سکونتگاه‌های غیر رسمی جهان، این محلات را نمود فضایی و کالبدی فقر و نابرابری تمرکز یافته در شهرها دانست و لیکن آنها را صرفاً به عنوان سکونتگاه فقرا تلقی نکرد و اشاره نمود که آنها دارای توانش‌های بالایی جهت ارتقاء و توسعه درون شهری اند (UN-Habitat, 2008).

در دهه‌های اخیر بدلیل برنامه‌ریزی از بالا به پایین، کمتر راه حل‌های پایدار در جهت حل مشکلات ارائه شده است و مشارکت مردم در دهه‌های اخیر از مفاهیم گفتمان‌های توسعه بوده و شناخت و برنامه‌ریزی از پایین به بالا و تأکید بر مشارکت و توانمندسازی افراد یک منطقه می‌تواند راه حل‌های کاربردی را در برنامه‌ریزی ما جای دهد که اساس این اندیشه‌ها در سطح محلی، به سرمایه اجتماعی بستگی دارد. توسعه مبتنی بر سازمان‌های اجتماع‌محور، فرایندی است که در آن گروه‌های اجتماعات محلی پیش قدم شده، سازماندهی و اقدام می‌کنند، تا به علایق و اهداف مشترک از جمله دستیابی به رفاه اجتماعی، حل مساله و خروج از وضعیت فقر دست یابند (Ayazi, 2010). در نتیجه الگوهای توسعه‌ای که مبتنی بر اجتماع‌محور باشد با همراه شدن در کنار توانمندسازی به مقتدر کردن اجتماعات محلی ختم می‌شود.

مقتدر سازی

در معنای عام به گسترش آزادی در عرصه انتخاب و عمل اشاره دارد. برای فقرا این آزادی شدیداً از طریق فقدان قدرت و ضعف آنها بویژه در برقراری ارتباط با دولت و بازار محدود شده است. مقتدرسازی به مفهوم افزایش امکانات و دارایی‌های فقرا، جهت مشارکت در مذاکره، اعمال نظر، کنترل و حفظ پیوند با نهادهای مسئولی است که در زندگی آنها تأثیرگذار می‌باشند (world bank, 2022). نگرش نحوه برخورد با حاشیه‌نشینی از طرف مدیران و برنامه ریزان: امروزه نگرش اصلاحی و شهرنگری به این سکونتگاه‌ها جایگاه قوی‌تر و مقبول‌تری نسبت به روش‌هایی همچون تخریب، بی تفاوتی، انتقال، نوسازی دارد. نگرش شهر نگر که در قالب رهیافت ساماندهی^۲ و سیاست توانمندسازی^۳ و ارتقاء محیطی^۴ اجرا می‌شود، امروزه به عنوان کارآمدترین شیوه برخورد با این مساله مهم شهری در سطح جهانی از طرف سازمان ملل متحد و بانک جهانی معرفی و مورد استقبال واقع شده است. تجربه موفق این سیاست در کشورهای مختلف از جمله ایران در شهرهای زاهدان، کرمانشاه و بندعباس، باعث شده توانمند سازی بعنوان یک راه حل اساسی در فضایی وسیع‌تر عملیاتی شود.

1. UN-Habitat
2. Regularization
3. Enabling
4. Upgrading

جدول ۶. مولفه‌ها، معیارها و شاخص‌های پژوهش

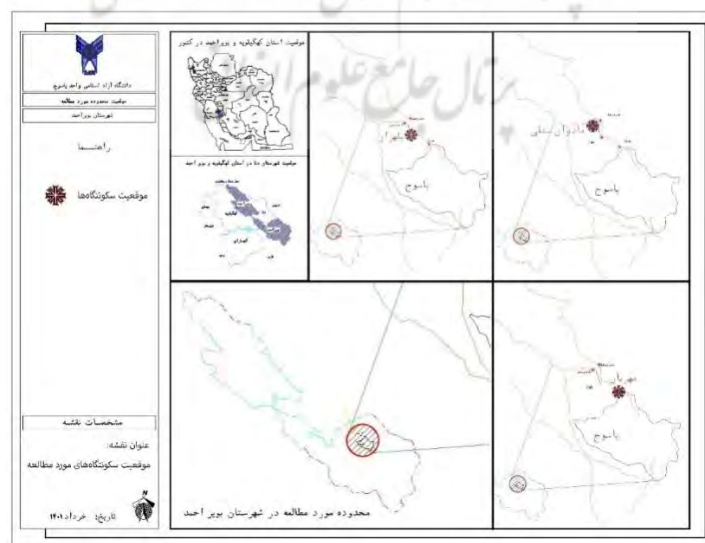
منبع	شاخص	معیار	مولفه‌ها	مفهوم
Sarafi, 2002 Zamani & Shams, 2013 world bank, 2005	صندوق‌های محلی، وام‌های بلندمدت و کم‌بهره برای مصارف مختلف مسکن، تأمین منابع برای مشاغل کوچک	بانک‌پذیری	اقتصادی	توانمندسازی اجتماعات محلی
	بستر مناسب برای اشتغال زنان، آموزش جهت اشتغال	کارآفرینی		
	وجود برنامه‌های اشتغال در محله رونق صنایع‌دستی و مشاغل خانگی	اشتغال‌زایی		
	کیفیت رسیدگی نیروی انتظامی کنترل آسیب‌های اجتماعی	امنیت	اجتماعی	
	رضایت از محله، همکاری در جهت رفع مشکلات محله، عدم ترک محله در صورت بهبود شرایط اقتصادی	حس تعلق به مکان		
	شورای محلی، تشکیل گروه‌های مردمی، نظارت شهروندان	مشارکت		
	گسترش فضای سبز، کاهش مخاطرات طبیعی، بهسازی مسکن، مقاوم‌سازی مسکن، گسترش حمل‌ونقل عمومی	سازگاری با محیط‌زیست	کالبدی - محیطی	
	تأمین خدمات موردنیاز روزانه افزایش سرانه مراکز آموزشی افزایش سرانه مراکز تفریحی - ورزشی دسترسی به وسایل نقلیه عمومی و ارزان قیمت	ایجاد نظم کارکردی و عملکردی		
	بهبود جمع‌آوری زباله و فاضلاب، دفع آب‌های سطحی	بهداشت محیطی		
	اطلاع از قوانین شهرداری، تبعیت از قوانین شهرداری	قوانین شهروندی	حقوقی - مدیریتی	
هماهنگی ضوابط با شرایط زندگی مردم، مراحل صدور پروانه ساخت، مترائزهای تفکیک زمین کمتر از میانگین شهر، ایجاد انگیزه‌های مالی و قانونی برای بهسازی محله	ضوابط شهرداری			
تعیین نوع مالکیت ملک در تصرف	ضوابط مالکیت			
Barakpour & Asad, 2010 Kazemian et al, 2013	شناسایی نیازهای اساسی در اولویت قراردادن مسائل ریشه‌ای محله	نیازسنجی	برنامه‌ریزی	مدیریت شهری با رویکرد حکمروایی خوب شهری
	نیروهای متخصص و جوان محدوده پتانسیل‌های سرمایه‌گذاری در محله	شناسایی فرصت‌ها		
	شناسایی سازمان‌های دخیل در امر بهسازی هماهنگی بین برنامه‌های شهرداری و سازمان‌ها	هماهنگی بین سازمان‌ها و نهادهای مردمی	سازمان‌دهی	
	تبیین اهداف مشخص برای طرح تهیه برنامه عملیاتی طرح	هماهنگی اهداف و عملکرد		

منبع	شاخص	معیار	مؤلفه‌ها	مفهوم
	مشوق‌های مالی، مشوق‌های قانونی	ایجاد انگیزه	هدایت و رهبری	
	تقویت مدیریت محلی واگذاری اختیارات به نهادهای مردمی فعال	واگذاری اختیارات		
	ایجاد راه‌های ارتباطی با شهروندان تشویق شهروندان به ابراز نظرات خود به مسئولین ایجاد میز خطابه آزاد در سطح شهر	دریافت بازخور از شهروندان	نظارت و کنترل	
	پیگیری تقاضای مردم پاسخگویی به شهروندان در خصوص تقاضا	پاسخگویی		
	تسهیل دریافت وام بهسازی مسکن تسهیل دریافت اعتبارات بانکی برای	حمایت مالی از بهسازی مسکن	تأمین و تخصیص منابع	
	اعطای وام به برای سرمایه‌گذاری بومی در محله تشویق به کارگیری جوانان بومی محله	حمایت مالی از کسب و کار محلی		
	ارتقای کیفی فضاهای موجود افزایش سرانه فضاهای عمومی	حمایت مالی از توسعه فضاهای عمومی		

منبع: Mohammadi dust et al, 2017

محدوده پژوهش

استان کهگیلویه و بویراحمد با مساحتی حدود ۱۵۵۰۴ کیلومترمربع واقع در محدوده جنوب غرب و شهر یاسوج در تقسیمات سیاسی به عنوان مرکز استان کهگیلویه و بویراحمد می‌باشد. محله بازار یاسوج به عنوان هسته اولیه شهر، نقش بسیار مهمی در رشد و توسعه شهر داشته است (Pardaraz consulting Engineers, 2017). جمعیت شهر یاسوج در سال ۲۰۱۵ برابر با ۱۳۴۵۳۲ نفر و در سال ۲۰۱۹ برابر با ۲۰۱۶۹۲ نفر بوده است. سکونتگاه‌های اطراف شهر یاسوج مورد مطالعه در دهستان سررود شمالی بخش مرکزی واقع شده اند و دارای اقلیم مدیترانه ای می‌باشند و جمعیت سکونتگاه‌ها به قرار زیر می‌باشد.

شکل ۲. موقعیت سکونتگاه‌های مورد مطالعه

جدول ۷. آمار جمعیتی سکونتگاه‌های مورد مطالعه

مادوان سفلی		مهریان		بله‌زار		شاخص سال
خانوار	جمعیت	خانوار	جمعیت	خانوار	جمعیت	
۴۰	۱۷۹	۶۳	۲۸۷	۴۷	۲۸۹	۱۳۴۵
۵۳	۳۰۹	۳۹	۲۰۰	۵۵	۳۴۲	۱۳۵۵
۹۲	۵۲۶	۲۷۳	۱۶۰۹	۱۰۸	۶۶۷	۱۳۶۵
۲۰۷	۱۲۰۸	۴۱۵	۲۷۵۳	۱۹۳	۱۱۲۴	۱۳۷۵
۶۲۳	۳۵۸۵	۱۰۰۰	۴۸۶۷	۴۰۷	۱۸۹۸	۱۳۸۵
۱۲۲۸	۶۰۸۹	۱۷۱۴	۷۳۲۱	۷۷۸	۳۲۳۵	۱۳۹۰
۴۲۱۹	۷۰۰۹	۲۳۶۸	۹۴۲۱	۸۸۹	۳۴۷۸	۱۳۹۵

منبع: General census of iran statistics center, 1966-2015

روش تحقیق

پژوهش حاضر برحسب ماهیت، توصیفی - استنباطی و بر حسب هدف تحقیق دانش‌پژوهی (توسعه‌ای - کاربردی) و این پژوهش ماهیت تحلیلی - توصیفی نیز دارد و برای تکمیل پرسشنامه از روش نمونه‌گیری تصادفی استفاده شده است. چارچوب مکانی پژوهش، محدوده‌ی قانونی شهر یاسوج، سکونتگاه‌های مادوان سفلی، بله‌زار و مهریان می‌باشد و جامعه‌ی آماری مشتمل بر جمعیت شهر یاسوج و سکونتگاه‌های پیرامونی شامل مادوان سفلی، بله‌زار و مهریان (تعداد ۱۵۴۴۴۰ نفر) می‌باشد.

شکل ۳. مدل پژوهش

ابزارهای جمع‌آوری شامل اطلاعات کتابخانه‌ای - اسنادی و میدانی - پیمایشی می‌باشد. همچنین در جهت تکمیل اطلاعات، روش مصاحبه‌های حضوری با پرسش‌های باز با مسئولین و متخصصان امور شهری و مشاهده صورت گرفته است. حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران برابر با ۳۸۳ پرسشنامه تهیه توزیع و جمع‌آوری شده است و برای تجزیه و تحلیل اطلاعات جمع‌آوری شده از آزمون ضریب همبستگی پیرسون با استفاده از نرم‌افزار Spss و رگرسیون و برای سنجش پایایی کار پیمایش از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شده است. شایان ذکر است نمره کل ضریب آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه‌ها برابر با ۰/۸۷ می‌باشد.

تجزیه تحلیل یافته‌های تحقیق

بر اساس مطالعات میدانی صورت گرفته ۶۴/۸ درصد پاسخگویان را مردان و ۳۵/۲ درصد از آنها را زنان تشکیل می‌دهد. بیشترین تعداد پاسخ دهندگان از گروه سنی ۲۵-۳۵ ساله که ۴۰/۵ درصد و ۴۷/۵ درصد دارای تحصیلات لیسانس و بالاتر می‌باشند. ر اساس طبقه بندی وضعیت فعالیت، بیشترین فراوانی شغل آزاد با ۵۰/۱ درصد می‌باشد و ۳۰/۵ درصد بیکار و بر اساس مطالعات و بررسی‌های میدانی صورت گرفته، ۵۱/۳ درصد از پاسخگویان مدت ۱۰-۲۰ سال در سکونتگاه خود اقامت دارند و ۲۱/۲ درصد از پاسخگویان ۵-۱۰ سال از اقامت آنها می‌گذرد. ۷۸ درصد پاسخگویان از قوم لر و ۵۶/۴ درصد متاهل می‌باشند. محل سکونت افراد پاسخگو، ۷۵/۷ درصد در شهر یاسوج، ۱۰/۴ درصد در سکونتگاه مادوان، ۸/۱ درصد در سکونتگاه بلهزار و ۵/۷ درصد در سکونتگاه مهریان و ۴۱/۵ درصد از پاسخگویان دارای خانواده ۴-۵ نفره می‌باشند.

شناسایی عوامل تأثیرگذار بر جرم در نواحی پیرامونی شهر یاسوج تا چه اندازه می‌تواند برنامه‌ریزی جرم خیزی را تحت تأثیر قرار دهند؟

در ابتدا به بررسی عوامل جرم‌زا در سطح سکونتگاه‌های پیرامونی پرداخته شد و میزان این عوامل و تأثیر آن بر برنامه‌ریزی جرم‌خیزی در سطح سکونتگاه‌ها سنجیده و سپس این عوامل با میزان جرم مورد آزمون قرار گرفته و نتایج زیر حاصل شد.

بررسی عامل فقر در برنامه‌ریزی جرم خیزی و میزان جرم با آزمون اسپیرمن

فقر از جمله عوامل ایجاد حاشیه‌نشینی و موثر در میزان جرم و جنایت می‌باشد که با آزمون اسپیرمن مورد آزمون قرار گرفته است. سطح معناداری کمتر از ۰/۰۱ می‌باشد بنابراین رابطه معناداری میان عامل فقر در برنامه‌ریزی جرم خیزی و میزان جرم می‌باشد و با توجه به جدول، ضریب همبستگی ۱ برابر با ۰/۸۸۵ می‌باشد و می‌توان گفت که ارتباط آنها از نوع مستقیم بوده است و درجه آن بالا می‌باشد. بطوری که هر چه فقر بیشتر باشد میزان جرم و جنایت بیشتر می‌باشد و عامل فقر در برنامه‌ریزی جرم خیزی نقش بسیار موثری می‌تواند داشته باشد.

جدول ۸. بررسی عامل فقر در برنامه‌ریزی جرم خیزی و میزان جرم با آزمون اسپیرمن

همبستگی‌ها			
		جرم	فقر
Spearman's rho	جرم	ضریب همبستگی	۱/۰۰۰
		سطح معناداری (2-tailed)	۰
		فراوانی	۳۸۳
	فقر	ضریب همبستگی	**۰/۸۵۵
		سطح معناداری (2-tailed)	۰/۰۰۰
		فراوانی	۳۸۳

**همبستگی در سطح ۰/۰۱ معنی دار است (۲-دنباله)

بررسی عامل بی‌سوادی در برنامه‌ریزی جرم خیزی و میزان جرم با آزمون اسپیرمن

بی‌سوادی با توجه به اینکه امکان کسب شغل و شان اجتماعی را در افراد کاهش می‌دهد، می‌تواند عامل مهمی در جرم و جنایت در سکونتگاه‌های حاشیه‌ای بشمار آید بنابراین این عامل مورد آزمون قرار می‌گیرد.

جدول ۹. بررسی عامل بی‌سوادی در برنامه‌ریزی جرم خیزی و میزان جرم با آزمون اسپیرمن

همبستگی‌ها			
		جرم	بی‌سوادی
Spearman's rho	جرم	ضریب همبستگی	**۰/۵۷۱
		سطح معناداری (2-tailed)	۱/۰۰۰
		فراوانی	۳۸۳
	بی‌سوادی	ضریب همبستگی	**۰/۵۷۱
		سطح معناداری (2-tailed)	۰/۰۰۰
		فراوانی	۳۸۳

**همبستگی در سطح ۰/۰۱ معنی دار است (۲-دنباله)

با توجه به جدول بالا سطح معناداری کمتر از ۰/۰۱ می‌باشد بنابراین رابطه معناداری میان عامل بی‌سوادی در برنامه‌ریزی جرم خیزی و میزان جرم می‌باشد و با توجه به جدول ضریب همبستگی = ۰/۵۷۱ می‌توان گفت که ارتباط آنها از نوع مستقیم بوده است و درجه آن بالا می‌باشد. بطوری که هر چه بی‌سوادی بیشتر باشد میزان جرم و جنایت بیشتر می‌باشد و عامل بی‌سوادی در برنامه‌ریزی جرم خیزی نقش بسیار موثری می‌تواند داشته باشد.

بررسی عامل بیکاری در برنامه‌ریزی جرم خیزی و میزان جرم با آزمون اسپیرمن

بیکاری افراد در این سکونتگاه‌ها سبب ایجاد فرصت بیشتر برای آنها می‌شود که به گروه‌های ناهنجار بپیوندند و از طرفی فرد در نظام اقتصادی نتواند وارد شود و بنابراین جرائم شهری در اینگونه مواقع می‌تواند بیشتر باشد بنابراین این عامل مورد آزمون قرار می‌گیرد.

جدول ۱۰. بررسی عامل بیکاری در برنامه‌ریزی جرم خیزی و میزان جرم با آزمون اسپیرمن

همبستگی‌ها				
		جرم	بیکاری	
Spearman's rho	جرم	ضریب همبستگی	۱/۰۰۰	**۰/۸۰۷
		سطح معناداری (2-tailed)	.	۰/۰۰۰
		فراوانی	۳۸۳	۳۸۳
	بیکاری	ضریب همبستگی	**۰/۸۰۷	۱/۰۰۰
		سطح معناداری (2-tailed)	۰/۰۰۰	.
		فراوانی	۳۸۳	۳۸۳

**همبستگی در سطح ۰/۰۱ معنی دار است (۲-دنباله)

با توجه به جدول بالا سطح معناداری کمتر از ۰/۰۱ می‌باشد بنابراین رابطه معناداری میان عامل بیکاری در برنامه‌ریزی جرم خیزی و میزان جرم می‌باشد و جدول ضریب همبستگی نشان می‌دهد که ارتباط آنها از نوع مستقیم بوده و درجه آن بالا می‌باشد. هر چه بیکاری بیشتر باشد میزان جرم و جنایت بیشتر و عامل بیکاری در برنامه‌ریزی جرم خیزی نقش موثری می‌تواند داشته باشد.

بررسی عامل مدیریت ناکارآمد در برنامه‌ریزی جرم خیزی و میزان جرم با آزمون اسپیرمن

سکونتگاه‌های پیرامونی، از زمان ایجاد تا به امروز می‌تواند با یک مدیریت کارآمد و متناسب با این مکان‌ها، ساماندهی اجتماعی، کالبدی، اقتصادی و امنیتی پیدا کند. مدیریت ناکارآمد از عوامل افزایش میزان جرم می‌باشد که مورد آزمون قرار می‌گیرد.

جدول ۱۱. بررسی عامل مدیریت ناکارآمد در برنامه‌ریزی جرم خیزی و میزان جرم با آزمون اسپیرمن

همبستگی‌ها				
		جرم	مدیریت ناکارآمد	
Spearman's rho	جرم	ضریب همبستگی	۱/۰۰۰	**۰/۸۶۹
		سطح معناداری (2-tailed)	.	۰/۰۰۰
		فراوانی	۳۸۳	۳۸۳
	مدیریت ناکارآمد	ضریب همبستگی	**۰/۸۶۹	۱/۰۰۰
		سطح معناداری (2-tailed)	۰/۰۰۰	.
		فراوانی	۳۸۳	۳۸۳

**همبستگی در سطح ۰/۰۱ معنی دار است (۲-دنباله)

با توجه به جدول بالا سطح معناداری کمتر از ۰/۰۱ می‌باشد بنابراین رابطه معناداری میان عامل مدیریت ناکارآمد در برنامه‌ریزی جرم خیزی و میزان جرم می‌باشد و با توجه به جدول ضریب همبستگی $۱ = ۰/۸۶۹$ می‌توان گفت که ارتباط آنها از نوع مستقیم بوده است و درجه آن بالا می‌باشد. بطوری که هر چه مدیریت ناکارآمد بیشتر باشد میزان جرم و جنایت بیشتر می‌باشد و عامل مدیریت ناکارآمد در برنامه‌ریزی جرم خیزی نقش بسیار موثری می‌تواند داشته باشد.

بررسی عامل اختلافات قومی در برنامه‌ریزی جرم خیزی و میزان جرم با آزمون اسپیرمن

در شهر یاسوج و سکونتگاه‌های پیرامونی، جامعه ای طایفه ای می‌باشند که اختلافات فردی و خانوادگی می‌تواند به اختلافات قومی منجر شود و بنابراین اختلافات قومی بدلیل گسترش سطح درگیری‌ها و خارج از کنترل بودن از اهمیت ویژه ای در میزان جرائم دارد که مورد آزمون قرار می‌گیرد.

جدول ۱۲. بررسی عامل اختلافات قومی در برنامه‌ریزی جرم خیزی و میزان جرم با آزمون اسپیرمن

همبستگی‌ها			
		جرم	اختلاف قومی
Spearman's rho	جرم	ضریب همبستگی	**۰/۸۹۷
		سطح معناداری (2-tailed)	۰/۰۰۰
		فراوانی	۳۸۳
	اختلاف قومی	ضریب همبستگی	**۰/۸۹۷
		سطح معناداری (2-tailed)	۰/۰۰۰
		فراوانی	۳۸۳

**همبستگی در سطح ۰/۰۱ معنی دار است (۲-دنباله).

با توجه به جدول بالا سطح معناداری کمتر از ۰/۰۱ می‌باشد بنابراین رابطه معناداری میان عامل اختلافات قومی در برنامه‌ریزی جرم خیزی و میزان جرم می‌باشد و با توجه به جدول ضریب همبستگی = ۰/۸۹۷ می‌توان گفت که ارتباط آنها از نوع مستقیم بوده است و درجه آن بالا می‌باشد. بطوری که هر چه اختلافات قومی بیشتر باشد میزان جرم و جنایت بیشتر می‌باشد و عامل اختلافات قومی در برنامه‌ریزی جرم خیزی نقش بسیار موثری می‌تواند داشته باشد. می‌توان از طریق مهندسی اجتماعی و توانمند سازی فرهنگی ساکنین همراه با مشارکت مردمی با رویکرد محلی نسبت به کاهش وحل جرائم شهری در نواحی حاشیه‌نشین اقدام نمود. پیشگیری از وقوع جرم با اتکای به نیروهای محلی و مشارکت مردمی (کنترل غیررسمی) نقش مهمی در ممانعت از ارتکاب به جرم بزهکاران دارد. این عامل در کنار عوامل نگهبانی و پاسبانی از محیط و فضاهای اجتماعی از سوی نگهبان محله، پلیس و توانمندی‌های کنترل‌های رسمی از دیگر زمینه‌ها و شرایط مداخله ای در چگونگی و میزان وقوع اعمال مجرمانه ای است که عمدتاً بر اموال عمومی و مردمی متمرکز می‌باشند.

آزمون رگرسیون

توانمندسازی را برای آسانی درک پاسخگویان به بخش‌های زیر تقسیم شده است:

نهاد سازی (شامل خدمات آموزشی، مشارکت ساکنین در کارگاه‌های آموزشی)، توانمند سازی اقتصادی (تسهیلات ویژه در جهت حمایت از کسب و کار، همکاری ادارات و بانک‌ها در تامین تسهیلات مورد نیاز برای توانمندسازی افراد، اطلاع رسانی در خصوص دریافت تسهیلات، فعالیت در زمینه ایجاد اشتغال در سطح محله) توانمند سازی کالبدی (شامل احساس امنیت از محل سکونت، وضعیت زیرساخت‌ها و روشنایی در سطح محله).

جدول ۱۳. آنوا بررسی توانمند سازی و میزان جرم در سکونتگاه و ارتباط با میزان جرم

آنوا*						
سطح معناداری	F	میانگین	df	مجموع مربعات	مدل	
**/۰۰۰	۷/۸۸۷	۳/۶۲۱	۹	۳۲/۵۸۵	رگرسیون	۱
		۰/۴۵۹	۳۷۳	۱۷۱/۲۳۷	باقیمانده	
			۳۸۲	۲۰۳/۸۲۲	جمع کل	

* متغیر وابسته: جرم

** پیش بینی کنندگان: (ثابت)، روشنایی، مشارکت در کارگاه آموزشی، تسهیلات ویژه، امنیت سکونت، توانمندسازی آموزشی، همکاری ادارات و بانکها، تشکیل گروه‌های محلی، وضعیت زیرساخت، اطلاع رسانی

جدول ۱۴. بررسی توانمندسازی در سکونتگاه و ارتباط آن با میزان جرم با استفاده از آزمون رگرسیون

ضرایب*					
مدل	ضرایب غیر استاندارد		ضرایب استاندارد شده	t	سطح معناداری
	B	Std. Error	Beta		
	۳/۵۴۶	۰/۱۷۸		۱۹/۸۹۶	۰/۰۰۰
	-۰/۱۹۹	۰/۰۵۸	-۰/۲۲۲	-۳/۴۴۹	۰/۰۰۱
	۰/۱۰۹	۰/۰۵۲	۰/۱۲۰	۲/۰۸۸	۰/۰۳۷
	-۰/۱۱۳	۰/۰۴۵	-۰/۱۲۹	-۲/۵۱۲	۰/۰۱۲
	۰/۰۸۱	۰/۰۳۵	۰/۱۰۸	۲/۲۷۲	۰/۰۲۴
	۰/۰۹۰	۰/۰۴۲	۰/۱۰۹	۲/۱۴۰	۰/۰۳۳
	۰/۱۰۴	۰/۰۵۰	۰/۱۳۷	۲/۰۵۶	۰/۰۴۱
	-۰/۰۷۲	۰/۰۳۳	-۰/۱۰۵	-۲/۱۹۴	۰/۰۲۹
	۰/۱۰۵	۰/۰۵۲	۰/۱۱۶	۲/۰۲۸	۰/۰۴۳
	۰/۲۴۳	۰/۰۶۵	۰/۲۰۴	۳/۷۳۵	۰/۰۰۰

* متغیر وابسته: جرم

در این آزمون تمام زیر مجموعه‌های توانمند سازی با میزان جرم در سکونتگاه مورد آزمون قرار گرفته است و میزان سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ شده است که نشان می‌دهد فرضیه ما مورد قبول واقع شده است، پس ما می‌توانیم از طریق مهندسی اجتماعی و توانمند سازی فرهنگی ساکنین همراه با مشارکت مردمی با رویکرد محلی نسبت به کاهش وحل جرائم شهری در نواحی حاشیه‌نشین اقدام نمود.

نتیجه گیری و پیشنهادات

با توجه به آزمون‌های اسپیرمن انجام شده و سنجش عوامل تأثیر گذار بر جرم و ارتباط آنها با برنامه‌ریزی جرم‌خیزی و نتایج بدست آمده که ارتباط مستقیم بین این عوامل با برنامه‌ریزی جرم‌خیزی را با درجه بالا نشان می‌دهد، می‌توان گفت شناسایی این عوامل تأثیر زیادی بر برنامه‌ریزی جرم‌خیزی می‌گذارد، همچنین با توجه به آزمون رگرسیون و تحلیل‌های انجام شده می‌توان از طریق مهندسی اجتماعی و توانمندسازی فرهنگی ساکنین همراه با مشارکت مردمی با رویکرد محلی نسبت به کاهش وحل جرائم شهری در نواحی حاشیه‌نشین اقدام نمود.

جدول ۱۵. پیشنهادهای سیاست‌گذاری

برنامه‌ریزی جرم خیزی	
توجه و تمرکز بیشتر مدیریت شهری بر نظارت و کنترل طرح‌ها و برنامه‌ها با تأکید بر نظارت عمومی	
سیاست برنامه‌ریزی بلندمدت و کوتاه‌مدت برای رسیدن به پایداری اجتماعی، اقتصادی و زیست‌محیطی	
تمرکز بر تأمین و تخصیص منابع و فرصت‌های موجود در برابر توجه به نیازها و مشکلات این سکونتگاه‌ها	
در فرایند برنامه‌ریزی ضمن توجه به سیاست توسعه اقتصاد محلی باید وضعیت گروه‌های اجتماعی بی‌بضاعت و مستأجرین نیز مورد توجه قرار گیرد.	
تزیین عملکردهای جدید و ایجاد انگیزه جهت بهسازی تدریجی و بازسازی و تقویت زیر ساخت‌ها	
برنامه‌ریزی برای بهبود اشتغال و مسکن در سکونتگاه‌های حاشیه‌نشین شهر یاسوج	
مدیریت و کنترل اختلافات قومی و قبیله‌ای و رسیدگی سریع به این اختلافات و درگیری‌ها	
دادن امتیازات ویژه به افراد دارای تحصیلات ویژه در این سکونتگاه‌ها جهت بالابردن سطح تحصیلات	
توانمندسازی اجتماع محور	
بهره‌برداری از مشارکت شهروندی همراه با آگاهی‌بخشی و ترویج آموزش همگانی و مهارتی	نهادسازی
نهادینه‌سازی مقوله اعتماد و پرورش سرمایه اجتماعی در روابط ساکنین و نهادهای دولتی بخصوص شهرداری و دهیاری‌ها، از جمله شفاف‌سازی برنامه‌ها و طرح‌ها باید در اولویت اقدامات باشد	
ایجاد کارگاه‌های آموزش توانمندسازی ساکنان سکونتگاه‌های حاشیه‌نشین شهر یاسوج	اقتصادی
استفاده از ظرفیت و پتانسیل‌های موجود در این مناطق در جهت توانمندسازی اقتصادی	
تأکید بر برنامه‌هایی از قبیل کارآفرینی (و بهره‌گیری از نیروی بیکار جوان) برای دستیابی به اقتصاد پایدارتر	کالبدی
ایجاد کارگاه‌های آموزش مهارت در زمینه اشتغال	
برطرف کردن کمبودهای امکانات و خدمات شهری مورد نیاز ساکنان محدوده‌ها که مجبور هستند برای تأمین نیازهای خود به مناطق دیگر از جمله شهر یاسوج سفر کنند و با برطرف کردن این کمبودها سبب می‌شود که بافت، افراد بومی خود را نگه دارد و از مهاجرت افراد به مناطق دیگر شهر جلوگیری کند.	
در کنار حضور ساکنان و به‌منظور تحقق اهداف توانمندسازی، تسهیل حضور تشکلهای حرفه‌ای شامل مجریان نوسازی، سرمایه‌گذاران و انبوه‌سازان و دیگر تشکلهای ضروری است.	
بهسازی واحدهای مسکونی توسط مالکین با پشتیبانی و حمایت بخش عمومی و دولتی از طریق دادن تسهیلات بانکی	
رسمیت‌بخشی و طراحی شهری سکونتگاه‌های حاشیه‌نشین	
بهبود زیرساخت‌ها و روشنایی مناسب این سکونتگاه‌ها در حاشیه شهر یاسوج و افزایش امنیت	

References

- Adel el, M. Shrine, S. Fadwa, k. 2016. "Affordable Housing as a Method for Informal Settlements Sustainable Upgrading". *Procedia - Social and Behavioral Sciences*. Vol. 223. pp. 126- 133.
- Alireza, Laden (2008), the reasons for marginalization in the metropolitan city of Tehran, *Quarterly Journal of Urban Management Studies*, first year, third pre-issue, winter 2018(in Persian).
- Alsop, R., Bertelsen, M. and Holland, J. (2006). *Empowerment in practice: From Analysis to Implementation*. The World Bank.

- Arman Shar architectural and structural consulting engineers company (2017), revision of plans of Madawan Sefali village, Belhazar, Mehrian, Islamic Revolution Housing Foundation of Kohgilouye and Boyer Ahmad provinces (in Persian).
- Ayazi, Seyyed Mohammad Hadi (2009) Informal settlements and community-oriented planning with an emphasis on Tehran metropolis (in Persian).
- Bayat, Bahram (2014), Analysis of injuries and crimes in marginal areas of Tehran, Social Security Studies, Fall 2014, Volume 2, Number 43, pp. 20-1 (in Persian).
- Bezi, Dr. Khodarahm, Kayani, Dr. Akbar, Safarzaei, Abdul Ghani. (2016). Evaluation of the strategy of empowering marginal residents in improving the city of Zabol. Geography and Regional Urban Studies, 7(23), 127-148 (in Persian).
- Chowdhury, Farhat. Jahan and A.T.M. Nurul, Amin. (2006): Environmental assessment in slum, improvement programs: Some evidence from a study on infrastructure projects in two Dhaka slums. Environmental Impact Assessment Review 26, pp 530– 552. Akhter, Ali Mohammed & Toran, Kavita, (2000). Migration, Slums & Urban Squalor. at: www.Yorku.ca/bunchmi/ICEH.
- Ebrahimpour, Daud, Habibzadeh, Ashab, Khale Oghli Cherandabi, Zainab. (2019). The study of social factors related to the feeling of social security among marginal and non-marginal residents of Tabriz city. Scientific Quarterly Journal of Social Security Studies, 11 (in Persian).
- Eskandari Naudeh Mohammad, Sayyad Bidhandi Leila, (2013) Title: Evaluation of the government policy in organizing informal housing in Bandar Abbas using factor analysis and Likert scoring method, Volume 21, Number 84 - Serial Number 84, Winter 2011, Pages 35-54(in Persian).
- Fathi, Ayatollah, Bagherzadeh, Mahdia. (2019). Predicting social security based on social health, communication skills, and life skills in women in marginal areas of Tabriz. Scientific Quarterly of Social Security Studies, 11(62), 109-137 (in Persian).
- Hardina, Donna. (2003). Linking Citizen Participation to Empowerment Practice: A Historical Overview. Journal of Community Practice.
- Helling, Louis. Serrano, Radrigo. Warren, David. (2005). "Linking Community Empowerment, Decentralized Governance, and Public Services Provision through a Local Development Framework". World Bank. Community Driven Development, Social protection.
- Iran Statistics Center, General Census of Population and Housing 1345-2016 (in Persian).
- Islam, M. Ruzaul. (2014). Non-Governmental Organization's Role for Social Capital and Community Empowerment in Community Development: Experience from Bangladesh. Asian Social work and policy review 8. 261-264.
- Johnson, J. V. (1997). Empowerment in future work life, Scand J Work Environment Health, 23(4), 23-27.
- Karimzadeh, H., and Khaleghi, A., and Valai, M. (2018). Social pathology of marginalization in Tabriz metropolis with empowerment approach. Development of peri-urban spaces, 1(2), 15-34(in Persian).

- Kwaku K. and Peter A. (2004). Power, participation, and inflexible institutions: An examination of the challenges to community empowerment in participatory GIS, *Cartographical*, 38(3,4), 5–18.
- Malhotra, A., Schuler, S. R. and Boender, C. (2002). Measuring Women's Empowerment as a Variable in International Development., Gender and Development Group of the World Bank.
- Martinez, J., Gora, M., Richard, S., & Alfred, S. (2008). Trends in urban and slum indicators across developing world cities, 1990–2003. *Habitat International*, 32, 86–108.
- Marwa A. Khalifa. 2015. "Evolution of informal settlements strategies in Egypt
- Mc Gill, R. (1998), Urban management in developing countries.
- Nazarian, Asghar, Hassan Sadin, Kaveh Zalnejad, Mahnaz Astaghami and. 2016 "Evaluation of economic, social and demographic factors of marginalization and informal settlement". *Journal of Spatial Analysis of Environmental Hazards* 3(in Persian).
- Parda Raz Consulting Engineers (2017), development, construction and sphere of influence (comprehensive) plan of Yasouj city and surrounding area, Ministry of Roads and Urban Development, Department of Roads and Urban Development of Kohgiluyeh and Boyer Ahmad Province(in Persian).
- Rashidian, Alireza, Hejir al-Sadati, Haniyeh, Sheikh-Islami, Abbas, Ghorbani, Mahmoud. (2019). Conceptual model of factors affecting the reduction of crime in the suburbs of Mashhad. *Strategic Studies Quarterly*, 23(88), 113-154(in Persian).
- Rostamzadeh, Yavor (2017) Organizing and empowering informal settlements in urban neighborhoods by examining the attitude of local residents; the research case of Bandar Abbas Tawhidshahr neighborhood, *Urban Management Quarterly* No. 28, Fall and Winter, pages 321-336(in Persian).
- Saegert, Susan. Winkel. Gary. (1996). Paths to Community Empowerment: Organizing at home. *American Journal of Community Psychology*. Vol.24; NO.4.
- Sarafi, Mozaffar (2013), Qonunshahr, research and educational monthly for urban planning and management, 6th year, number 66(in Persian).
- Sediq Sarostani, Ruhollah (2013), study of factors affecting fear of crime in urban neighborhoods, study of a neighborhood in district 5 of Tehran, *Journal: Social Issues of Iran (Khwarazmi University)* , number: summer 2011, period 3, number 1; Page 149 to page 176 (in Persian).
- Shamae Ali, Ain Shahi Mirza Mohammad, Makan Javad (2013), investigation of factors and phenomena affecting the occurrence of crimes and social harms in metropolitan cities with an emphasis on marginal areas, *Sepehr Geographical Information Journal*, Volume and Number: Volume 21, Number 83, Autumn 2011 page 45-50 (in Persian).
- Shamae Ali, Malekan Javad, Sadeghi Parisa (2013), Empowering strategies of urban fringe dwellers using QSPM technique, case study: Shahrek Shahdai Sanghar, *Geographic Information Journal*, Summer 2013, Volume 23, Number 90; From page 25 to page 40 (in Persian).

Shekoui, Hossein. (1993) Social Geography of Cities, Social Ecology of the City, Jihad University Press (in Persian).

UNESCAP (2001), Municipal and Management in Asia: A comparative study, In: United Nation Economic and Social Commission for Asia and the specific.

Zangiabadi, Ali and Omid Mobaraki. 2013. Investigation of factors affecting the formation of marginalization in Tabriz city and its consequences. Quarterly Journal of Geography and Environmental Planning. Number 45(in Persian).

